

Målsägandens rättigheter och skyldigheter

Enl. Rättegångsbalken 20 kap 8 § fjärde stycket. är "Målsägande den, mot vilken brott är begånget eller som därav blivit förnärmad eller lidit skada."

Det är inte helt lätt att alltid avgöra vilka som är målsäganden. Naturligtvis är det den som blivit drabbad av brottet men det kan också finnas fler- därför är det viktigt att polisen håller förhör med tänkbara målsäganden.

Om du blir drabbad av ett brott och blir att anse som målsägande så infinner sig vissa rättigheter och skyldigheter.

Pågående brott

Om det är ett pågående brott som inte är enklare bör du omgående ringa polisen 112 och berätta vad som pågår- polisen gör då en bedömning/prioritering och berättar om det kommer polis omedelbart eller det kan dröja en stund. Kan du inte själv avbryta brottet (var försiktig) bör du iaktta vad som händer och lägga detta på minnet. Om gärningsmannen inte iakttagit dig och du har möjlighet att ta några foton med t.ex. mobiltelefon är det bra. Du bör också så snart som möjligt försöka skriva ned dina iakttagelser om signalement, fordon, tillhyggen och dyl. – om möjligt innan du pratar med andra som kan ha sett gärningen eller gärningspersonen, fordon m.m. Detta för att du inte ska bli påverkad av vad andra sett och blanda ihop andras iakttagelser med dina egna. Det viktiga är att bara berätta om vad du själv sett och inte vad du tror du sett om du pratar med andra om händelsen.

Anmälan till polisen.

Du kan anmäla brott till polisen – pågående brott genom 112. Om du annars ska anmäla brottet till polisen så kan du använda internet för vissa enklare anmälningar eller så ringer du 11414 och knappar dig vidare till att anmäla brott och kommer då till ett Kontaktcenter där utbildad personal tar emot och upprättar din anmälan.

Om du har möjlighet att samla in uppgifter om brottet (hur det gått till), ev. tillgripet gods, skador, försäkringsbolag m.m. så underlättar det vid anmälningsupptagningen. Om du vill ha skadestånd på grund av brottet bör du säga till om det när du gör anmälan eller när polisen förhör dig.

Finns det spår efter en gärningsperson så försök skydda dessa så de inte förstörs - gör gärna en egen "avspärning" - så ingen av misstag förstör ev. spår. Berätta vad du vidtagit för åtgärden för anmälningsupptagaren. Har du foto på det som ev. tillgripits är det bra- tala även om detta för anmälningsupptagaren.

Är brottet inte av enklare slag så kommer sannolikt en polispatrull/ lokal tekniker eller en tekniker från polisens tekniska rotel till platsen för att ta upp uppgifter om spår m.m. Det kan även komma polis/kriminalpersonal för att förhöra personer i omgivningen. För att kunna lagföra en gärningsperson för brottet är det viktigt att säkra ev. spår.

Polisen är skyldig att informera dig om vissa saker.

Enligt FUK är polisen skyldig att informera den som utsatts för brott. Informationen bör förmedlas skriftligt men vid behov även muntligt och, och den ska lämnas så snart som möjligt i rättsprocessen så att brottsoffret kan erbjudas stöd och hjälp. Information bifogas normalt den anmälningskopia som du som målsägare får med

posten hem i brevlådan. Det gäller information för att ge dig som brottsoffer bästa möjliga stöd efter det att du drabbats. Vissa punkter gäller enbart specifika ärenden. Informationen gäller målsäganden (den som blivit drabbad av brottet):

1. information om att åklagaren under vissa förutsättningar kan föra ditt krav om skadestånd med anledning av brott och om möjligheterna för målsäganden att få ersättning enligt brottsskadelagen.
2. vårdnadshavaren till ett barn som har bevittnat brott ska underrättas om möjligheterna till brottsskadeersättning enligt brottsskadelagen.
3. information i vissa specifika ärenden (t.ex. våldsbrott och sexualbrott) att det finns möjlighet att få målsägandebiträde förordnat för sig. (Ett målsägandebiträde är normalt en advokat som förordnas av domstolen för att hjälpa brottsoffret)
4. information i vissa ärenden att det finns möjlighet att begära kontaktförbud. (hot/ våld/ stalker m.fl.) Kontaktförbud kan utfärdas av en åklagare på begäran av en drabbad person - kontaktförbud kan innebära att den som upprepat kontaktar/stalkar den drabbade personen trots att denne inte önskar kontakt får ett beslut om att det är förbjudet att kontakta, besöka, ringa, befinna sig i närhet av viss bostad/arbete m.m. gällande den aktuella trakasserade personen. Den som bryter mot ett förbud gör sig skyldig till brott och kan straffas.
5. information i vissa allvarliga ärenden (allvarliga hot/ våld), att det vid behov, ska kunna genomföras vissa skyddsåtgärder alt. skyddat boende tillfälligt ordnas för den drabbade.
6. information om reglerna om stödperson. (En målsägande har rätt att ha en stödperson närvarande vid förhör med polisen om det inte förordnas ett målsägandebiträde. En stödperson kan vara en nära vän eller annan som den drabbade har förtroende för och som kan vara ett stöd för målsäganden under förundersökningen. Förundersökningsledaren ska dock göra en bedömning om stödpersonen får vara med vid förhör eller om det skulle vara till skada för utredningen. En stödperson får ingen ersättning från staten. En stödperson har heller ingen yttranderätt under förhör m.m.
7. Information om möjligheterna att få rättshjälp och rådgivning enligt rättshjälpslagen (1996:1619),
8. information om möjligheten att i vissa fall begära att en europeisk skyddsorder (gäller ärenden där den misstänkte sannolikt finns utomlands)

9. information om vilka myndigheter, organisationer och andra som kan lämna stöd, hjälp och vård (t.ex. brottsofferjouren, kvinnojouren, andra hjälporganisationer)
10. information om de kontaktuppgifter som behövs för att få upplysningar om det egna ärendet,
11. information om den fortsatta handläggningen och vilken roll du som målsägande kommer att ha i den,
12. information om rätten att vid behov kunna få tillgång till tolkning och översättning.
13. information om rätten till ersättning för kostnader vid inställelse till förhör och sammanträden i domstol,
14. information om vart du som målsägande kan vända sig med klagomål som rör handläggningen av ärendet,
15. information om att du som målsägande, på begäran, kan få information om hur ärendet fortskrider hos polisen, åklagare eller domstol om det kan ske utan men för utredningen.

När du är drabbad av brott bör du i många fall kunna få ersättning från gärningspersonen, försäkringsbolag eller i vissa fall få brottsskadeersättning från Brottsoffermyndigheten. Se hemsidan: www.brottsoffermyndigheten.se

Du ska/ kan begära skadestånd av gärningspersonen för de skador som uppstått i samband med brottet. Vid en eventuell rättegång är åklagaren, på din begäran, skyldig att driva dina skadeståndsanspråk om de inte är orimliga eller mycket komplicerade. Är de orimliga eller komplicerade kan skadeståndet få avgöras i ett civilmål efter en brottmålsdom. Har du ett målsägandebiträde utsett för dig så kan denne hjälpa dig med att driva dina skadestånd även i en eventuell civilmålsprocess.

Det är därför viktigt att du så snart som möjligt preciserar dina skadeståndsanspråk genom att ta fram kvitto, fotografier, andra verifieringar.

Även om polisen inte skulle lyckas gripa och lagföra en gärningsperson så finns oftast möjlighet att begära ersättning från försäkringsbolag eller av brottsoffermyndigheten som då kräver samma uppgifter.

Är det så att du struntar i att lämna uppgifter till polisen på begäran så kan din möjlighet till ersättning vid brottmålsdom ej vara möjlig.

Som målsäganden är du vid rättegång att anse som part i målet. Du ska naturligtvis berätta sanningen avseende aktuellt brott.